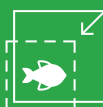

KLIMATSKE PROMJENE 2022.

KAKO SVIMA OSIGURATI BUDUĆNOST PODESNU ZA ŽIVOT SAŽETAK ZA SVE

Prijevod dokumenta „KAKO SVIMA OSIGURATI BUDUĆNOST PODESNU ZA ŽIVOT SAŽETAK ZA SVE“ izvornog naziva „HOW TO SECURE A LIVEABLE FUTURE FOR ALL SUMMARY FOR ALL“ nije službeni prijevod IPCC-a. Izradio ga je Zavod za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije s ciljem da na najtočniji način odražava jezik korišten u izvornom tekstu.

Ovaj dokument nije proizvod IPCC-a (Međuvladinog panela o klimatskim promjenama), u službenom postupku nije pregledan od strane IPCC-a te ga isti nije potvrdio.

Znanost je jasna:

Klimatske promjene prijetnja su dobrobiti čovječanstva i zdravlju planeta. Svakim daljnjim odgađanjem usklađenih globalnih mjera propušta se kratkotrajni vremenski okvir djelovanja za održivu budućnost u kojoj je život omogućen svima.

Ključna poruka izvješća Druge radne skupine šestog ciklusa procjene Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC), objavljenog u veljači 2022.

Poštovani čitatelji,

klimatske promjene jedan su od brojnih izazova s kojima se ljudsko društvo suočava. Ipak, dobra vijest je da i dalje imamo mogućnost odlučiti kako bi naša budućnost trebala izgledati rješavanjem više izazova istovremeno. Ovdje govorimo o krizama poput klimatskih promjena, gubitka biološke raznolikosti, ekstremnog siromaštva i drugih. Provedba rješenja je moguća ali nije jednostavna jer moramo istovremeno uskladiti mnoge različite zadatke i interese. Ti se izazovi tiču više od 8 milijardi ljudi koji trenutno žive na planetu Zemlji kao i budućih generacija.

Način kako to učiniti opisan je u našem izvješću Druge radne skupine. U njemu autori razvijaju plan, okvir rješenja za klimatski otpornu i održivu budućnost s niskom razinom ugljika, temeljem najnovijih znanstvenih spoznaja i literature. U ovom Sažetku, predstavljamo vam koncept „klimatski otporan razvoj“. Objašnjavamo način na koji svi mi možemo djelovati kako bismo slijedili taj koncept, koje nas prepreke čekaju na tom putu i kako ih možemo savladati.

Dok nas pratite na tom putovanju, saznati ćete mnoge nove ideje, koncepte i vrijednosti. Upoznavanje s tim novim modelima važno je jer je znanost jasna: ako želimo osigurati budućnost u kojoj je život podesan za sve nas na ovom planetu, potrebne su nam učinkovite strategije kako bismo u što većoj mjeri ograničili klimatske promjene, prilagodili se promjenama koje ne možemo spriječiti, borili se protiv nejednakosti i nepravde uz istodobnu brigu o prirodi i njenom osnaživanju.

Kolektivno smo već propustili mnoge prilike da krenemo putem budućnosti otporne na klimatske promjene. Moramo djelovati sada jer je preostalo tek malo vremena s obzirom na to da se preostali broj opcija smanjuje svakim dodatnim rastom globalnog zatopljenja.

Srdačan pozdrav,

Vaš tim Druge radne skupine šestog ciklusa procjene Međuvladina panela o klimatskim promjenama

Vrijeme je za djelovanje

PLAN ODRŽIVOSTI I OTPORNOSTI NA KLIMATSKE PROMJENE

1 Naš se svijet suočava s višestrukim krizama

Svjesni smo da klimatske promjene već utječu na prirodu, ljude, gospodarstva i infrastrukturu diljem svijeta. Ti će se učinci i rizici povećavati porastom globalnog zatopljenja. Smanjivanje tih rizika je komplicirano zbog prevelike potrošnje, rasta populacije i ubrzane urbanizacije, krčenja šuma, degradacije tla, zagađenja, gubitka biološke raznolikosti, siromaštva, nejednakosti i nedavne pandemije. Ukratko, naš se svijet suočava s dugačkim popisom složenih i interaktivnih izazova koji se ne mogu rješavati izolirano.

2 Priroda, klima, ljudi: međusobna povezanost koju ne možemo ignorirati

Dok tražimo mogućnosti rješavanja spomenutih kriza, ne možemo ignorirati blisku međusobnu povezanost klime, prirode i ljudi te raznih načina kojima utječu i podupiru jedni druge. Ako pobliže razmotrimo trenutnu situaciju, vidimo jasnu neravnotežu u spomenutim interakcijama.

Ljudsko djelovanje dovodi do emisija stakleničkih plinova koji uzrokuju globalno zatopljenje i klimatske promjene. Istovremeno, mi zagađujemo, prekomjerno iskorištavamo i uništavamo ogromna kopnena područja, slatkovodne i oceanske ekosustave. Time se slabi sposobnost tih ekosustava da reguliraju klimu i pružaju hranu, čistu vodu, hlađenje

i druge načine djelovanja o kojima ovisi ljudski život. Bez zdravih i funkcionalnih ekosustava, ljudska društva imaju manje mogućnosti za prilagodbu klimatskim promjenama. Osim toga, priroda pod pritiskom ima smanjenu sposobnost podnijeti vremenske i klimatske ekstreme poput vrućine, oluja, porasta razine mora ili zakiseljavanja i gubitka kisika u oceanskim vodama. Degradacijom ekosustava, između ostalog zbog daljnjeg zagrijavanja, može se ispuštati ugljikov dioksid i drugi staklenički plinovi, čime se dodatno povećavaju klimatske promjene i njihovi učinci. To uzrokuje začarani krug koji povećava trenutačne i buduće rizike za ljude i prirodu te nas sprječava da ostvarimo ciljeve održivog razvoja kao što su „svijet bez gladi“, „svijet bez siromaštva“ i „održive gradove i zajednice“.

Ciljevi održivog razvoja univerzalan su poziv na djelovanje kako bi se stalo na kraj siromaštvu, zaštitio planet i poboljšali životi i izgledi svih i svugdje. Tih je 17 ciljeva međusobno povezano i usvojile su ih države članice UN-a 2015. godine kao dio Programa održivog razvoja do 2030. godine u kojem je izložen petnaestogodišnji plan za postizanje spomenutih ciljeva. *Izvor: Ujedinjeni narodi*

„Ujedinjeni narodi nisu odobrili sadržaj ove publikacije i ona ne odražava stajališta Ujedinjenih naroda ili njihovih dužnosnika ili država članica“.

Dodatne informacije o ciljevima održivog razvoja potražite ovdje:

www.un.org/sustainabledevelopment; <https://croatianbureauofstatistics.github.io/sdg-indicators/>

Vrijeme je za djelovanje

PLAN ODRŽIVOSTI I OTPORNOSTI NA KLIMATSKE PROMJENE

3 Prekidanje začaranog kruga

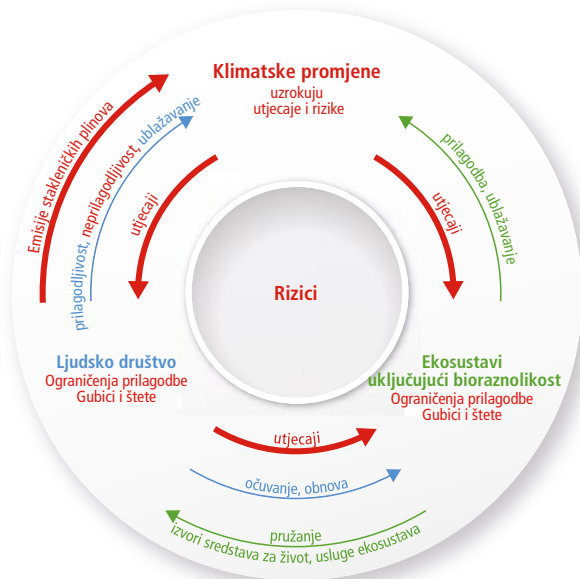
Razumijevanje međusobne ovisnosti klime, prirode i ljudi omogućava nam da prekinemo začarani krug koji pojačava klimatske promjene te da ponovno uspostavimo ravnotežu sustava. Kada prestanemo promatrati pojedinačne dijelove zasebno i počnemo sagledavati cijelu sliku uključujući klimu, ljude i prirodu kao međuovisne sastavne dijelove života na Zemlji biti ćemo sposobniji smanjiti globalno zatopljenje i klimatske rizike, te

poboljšati otpornost ljudskog društva i prirode.

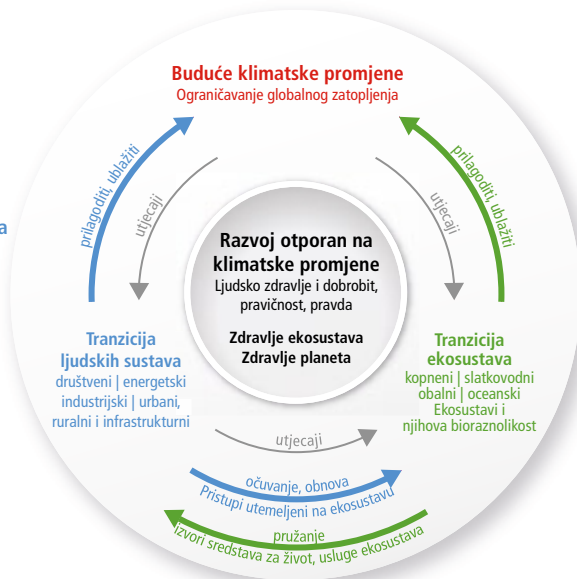
Složenost i hitnost krize klimatskih promjena zahtijevaju djelovanje koje u pogledu ambicioznosti i razine kompleksnosti nisu poduzimani ranije. Naše izvješće daje model rješenja koji kombinira strategije za postupanje s klimatskim rizicima (prilagodbu) i mjere za smanjivanje emisija stakleničkih plinova (ublažavanje).

Ako se provedu na društveno pošten i razmjernan način, ove će mjere rezultirati poboljšanjima za dobrobit čovjeka i prirode. Primjeri navedenih mjera mogu biti smanjivanje siromaštva i gladi, poboljšavanje razine zdravlja i sredstava za život, osiguranje više čiste energije i vode, i čuvanje ekosustava na kopnu, u jezerima, rijekama i oceanima. Ovaj model rješenja naziva se „klimatski otporan razvoj“.

Glavne interakcije i trendovi

Mogućnosti za smanjenje klimatskih rizika i uspostavljanje otpornosti

Od hitnog do pravovremenog djelovanja

Upravljanje
Financije
Znanje i kapacitet
Poticajni uvjeti
Tehnologija

Ljudski utjecaj na prirodu i klimu uzrokovao je neravnotežu između tri međuovisna sustava. No isto tako, poznavanje tih međuovisnosti nudi i mogućnost uspostave ravnoteže tih veza i osiguravanja održive budućnosti, otporne na klimatske promjene.

Doprinos prirode

ZDRAV PLANET, ZDRAVI LJUDI

Zdravlje ekosustava utječe na izgled klimatski otpornog razvoja

Priroda nudi značajan neiskorišten potencijal, ne samo za smanjenje klimatskih rizika i rješavanja uzroka klimatskih promjena, nego i za poboljšanje života ljudi i sredstava za život. Netaknuti i zdravi ekosustavi uvjet su klimatski otpornog razvoja. Slika u nastavku prikazuje na koji način

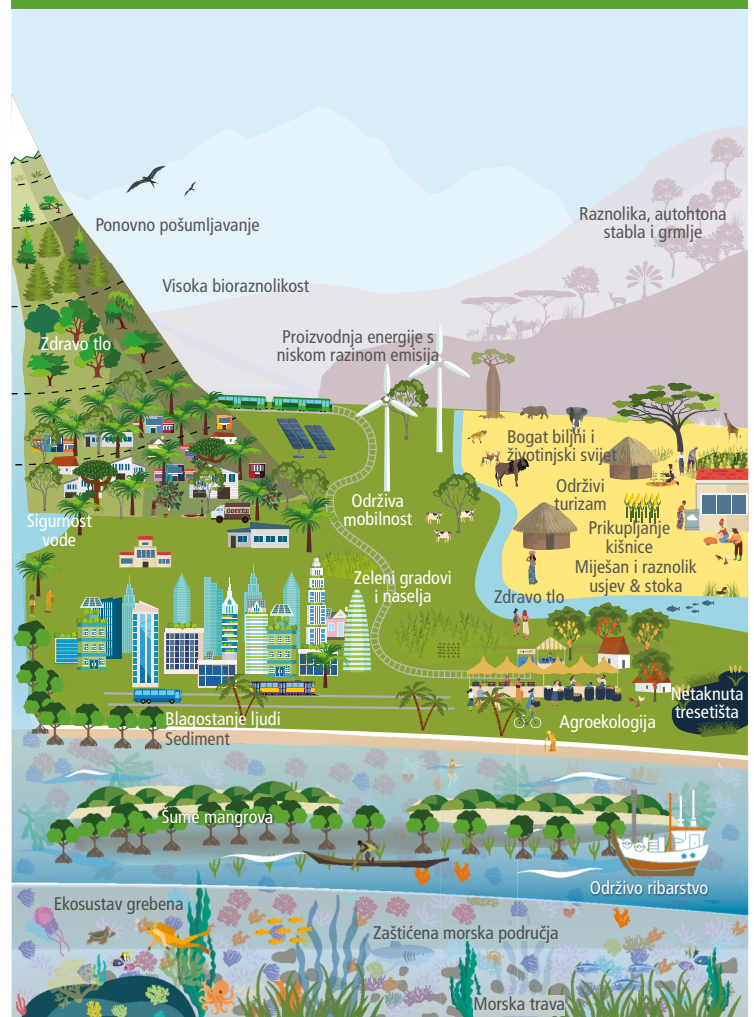
obnavljanje, zaštita i jačanje prirode može pomoći u osiguravanju budućnosti u kojoj je moguć život podesan za sve. Ipak moramo biti svjesni da će klimatske mjere utemeljene na ekosustavima postupno biti manje učinkovite i imati jasne granice tamo gdje prestaju djelovati dok se

zagrijavanje nastavlja. Stoga mjere utemeljene na ekosustavima same po sebi nisu dovoljne za postizanje krajnjeg cilja. Navedene mjere ne mogu spriječiti sve promjene, i ne bi se trebale smatrati kao nadomjestak za smanjivanje emisije stakleničkih plinova nego kao dio paketa rješenja.

Ljudske aktivnosti koje narušavaju ekosustave i potiču globalno zagrijavanje te negativno utječu na prirodu i ljude.

Ljudske aktivnosti koje štite, čuvaju i obnavljaju ekosustave te pridonose razvoju koji je otporan na klimatske promjene.

Koncept

ŠTO JE KLIMATSKI OTPORAN RAZVOJ I KAKO SE MOŽE POSTIĆI?

1

Najveći prioritet za socijalno pravedne klimatske mjere

Težnja prema klimatski otpornom razvoju znači odrediti kao prioritet smanjenje emisija stakleničkih plinova i klimatskog rizika, i bolju zaštitu biološke raznolikosti i socijalne pravde u svakodnevnom donošenju odluka i politika u svim segmentima društva. Navedeno uključuje energetiku, industriju, zdravlje, vodu, hranu, urbani razvoj, stanovanje, transport i nastojanja za smanjenje siromaštva. Smisao klimatski otpornog razvoja jest u uspješnom upravljanju složene interakcije između ovih različitih područja, tako da djelovanje u jednom području nema nepovoljan

učinak drugdje, a prilike su iskorištene za ubrzavanje napretka prema sigurnijem i pravednijem svijetu za sve.

2

Svaka se odluka broji

Klimatski otporan razvoj ne postiže se jednom odlukom ili mjerom. To je rezultat svih odluka koje donosimo o smanjenju emisija, ograničavanju klimatskog rizika i održivog razvoja na dnevnoj bazi. Novi znanstveni dokazi pokazuju da uspješno rješavanje rizika i učinaka klimatskih promjena uključuje

raznolikiji skup dionika nego što se prethodno smatralo – ne samo tvorce politika, nego i sve u državnom i privatnom sektoru te u civilnom društvu. Primjerice, ako razmotrimo promjene u poljoprivredi, potrebna je kombinacija učinkovite vladine politike i propisa te svakodnevnih odluka poljoprivrednika, trgovaca i poljoprivrednih poduzeća kako bi se postigle temeljne promjene potrebne za prilagodbu klimatskim promjenama, smanjile emisije stakleničkih plinova te osigurao život i egzistencija onima koji su izravno uključeni za dobrobit šireg društva.

Težnja za klimatski otpornim razvojem znači davanje prioriteta smanjenju emisija stakleničkih plinova i klimatskih rizika te jačanje zaštite biološke raznolikosti i socijalne pravde u svakodnevnom donošenju odluka i politika u svim aspektima društva.

Foto: Stéphane Bellerose/UNDP in Mauritius and Seychelles. CC BY-NC 2.0

Koncept

ŠTO JE KLIMATSKI OTPORAN RAZVOJ I KAKO SE MOŽE POSTIĆI?

3 Pronalaženje rješenja uključuje svakog

Klimatski otporan razvoj uključuje sve ljude na pravedan i pošten način. Izgledi za učinkovito djelovanje poboljšani su kada vlade na svim razinama surađuju s građanima, civilnim društvom, obrazovnim tijelima i znanstvenim institucijama, medijima, ulagačima i poduzećima. Osim toga, potrebno je formirati partnerstva s tradicionalno marginaliziranim i ranjivim skupinama. Tu su uključene žene, mladi, autohtoni narodi, lokalne zajednice i etničke manjine. U takvom socijalnom okruženju znanstveno razumijevanje, autohtono znanje, lokalno znanje i praktično znanje i vještine mogu zajedno dati relevantnije i učinkovitije mjere. Osim toga, različiti interesi, vrijednosti i svjetonazori mogu se pomiriti ako svi surađuju.

4 Težnja za novim vrijednostima i svjetonazorima

Težnja za klimatski otpornim održivim svijetom uključuje suštinske promjene načina funkcioniranja društva, uključujući i promjene temeljnih vrijednosti, svjetonazora, ideologija, društvenih struktura, političkih i gospodarskih sustava i odnosa moći. Ovo se u početku može činiti prevelikim korakom, ali svijet se mijenja i nastavit će se mijenjati i dalje. Klimatski otporan razvoj nudi nam načine za poticanje promjena unapređujući dobrobit za sve smanjivanjem klimatskih rizika, rješavanjem mnogih nejednakosti i nepravdi koje su doživljene u prošlosti i danas te ponovnom izgradnjom našeg odnosa sa prirodom.

Foto: Bart Verweij / World Bank. CC BY-NC-ND 2.0

Pojam „**autohtono znanje**“ odnosi se na shvaćanja, vještine i filozofiju koje su razvila društva s dugom poviješću interakcije sa svojom prirodnom okolinom. Mnogim autohtonim narodima, navedeno znanje pomaže u donošenju odluka o temeljnim aspektima života, od svakodnevnih aktivnosti do dugoročnog djelovanja. Autohtono znanje sastavni je dio kulturne cjeline, koja također obuhvaća jezik, klasifikacijski sustav, praksu korištenja resursa, društvenu interakciju, vrijednosti, rituale i duhovnost. Ova su različita znanja važan aspekt svjetske kulturne raznolikosti.

Pojam „**lokalno znanje**“ obuhvaća shvaćanja i vještine koje su razvili pojedinci i populacije, specifični za mjesta na kojima žive. Također se koristi u donošenju odluka o temeljnim aspektima života od svakodnevnih aktivnosti do dugoročnog djelovanja. Lokalno znanje ključni je element društvenih i kulturnih sustava koji utječu na zapažanja i odgovore na klimatske promjene. Isto tako, koristi se u donošenju odluka o upravljanju.

Koncept

ŠTO JE KLIMATSKI OTPORAN RAZVOJ I KAKO SE MOŽE POSTIĆI?

5 Hitnije nego što se ranije mislilo

Odluke koje donesemo u sljedećem desetljeću odredit će našu budućnost. Naše izvješće jasno pokazuje da postizanje razvoja otpornog na klimatske promjene već predstavlja izazov na razini zatopljenja manjoj od 1,5°C, te će

postajati sve teže na 2°C zbog ograničenja koja će dosegnuti priroda i ljudske sposobnosti na prilagodbu (vidi „Sažetak za sve: kako se prilagoditi klimatskim promjenama“). U nekim će područjima klimatski otporan razvoj biti nemoguć ako temperatura premaši 2°C, uključujući priobalne

gradove, naselja i male otoke na niskoj nadmorskoj visini, planinska područja i polarne regije. To znači da je globalno djelovanje za postizanje održivog svijeta, otpornog na klimatske promjene hitnije nego što smo mislili prije deset godina.

Ovo je desetljeće ključno za planiranje puteva klimatski otpornog razvoja kojima se ubrzava transformacija prevladavajućih razvojnih praksi te koji pružaju najveće obećanje i potencijal za ljudsko blagostanje i zdravlje planeta.

Foto: Aulia Erlangga/CIFOR-ICRAF

Pokretači

SASTAVNI DIJELOVI KLIMATSKI OTPORNOG RAZVOJA

Svaka zemlja ima različite kapacitete i mogućnosti za klimatski otporan razvoj. Nadalje, vrlo je vjerojatno da će svaka zemlja slijediti svoj put s obzirom da ne postoji jedinstveni put razvoja otpornog na klimatske promjene. Umjesto toga, postoje višestruki isprepleteni putovi koji ovise o čimbenicima poput političkog, kulturnog i gospodarskog konteksta različitih zajednica i nacija. Ipak, u našem je izvješću jasno naveden popis kriterija koji omogućuju individualno i kolektivno djelovanje koje će voditi društvo prema održivoj budućnosti, s niskim razinama ugljika i otpornoj na klimatske promjene.

1 Uključivo upravljanje

Izgledi za transformaciju prema klimatski otpornom razvoju se povećavaju kada ključni dionici upravljanja surađuju na pravedan, ukljuživ i konstruktivan način. To zahtijeva pravičnost, uključivo planiranje i donošenje odluka, što znači uključivanje svih društvenih skupina, osobito najranjivijih skupina u kontekstu klimatskih promjena, poput žena i djece u kućanstvima s niskim dohotkom, autohtonih naroda i drugih manjinskih skupina. Kako bi se olakšalo uključivo upravljanje, postojeće institucije moraju biti otvorenije i fleksibilnije.

Ključna pitanja koja treba postaviti: Koji dionici ostvaruju ili ne ostvaruju korist, a koji su izravno pogođeni različitim vrstama intervencija? Koji su dionici uključeni u postupak donošenja odluka?

2 Različita znanja i vrijednosti

Kada se postupak donošenja odluka temelji na znanstvenom razumijevanju, autohtonom i lokalnom znanju te praktičnim znanjima i vještinama, a također i na različitim vrijednostima i partnerstvima, pronalaze se učinkovita, izvediva i društveno prihvatljivija rješenja. Jednostavno rečeno različiti interesi, vrijednosti i svjetonazori mogu se pomiriti ako svi surađuju.

Ključna pitanja koja treba postaviti: Uzima li projekt ili proces na kojem radimo stvarno u obzir sve dostupne izvore znanja i koji svjetonazori ili vrijednosti dominiraju našim načinom razmišljanja? Trebamo li ih mijenjati?

3 Financiranje i inovacija

Klimatski otporan razvoj omogućen je pojačanom međunarodnom suradnjom uključujući prijenos znanja i tehnologije, ubrzana proširena ulaganja u prilagodbu i smanjenje emisija, naročito u ranjivim područjima, sektorima i skupinama. Trenutačni globalni financijski tokovi nisu dovoljni za smanjenje klimatskih rizika i za ubrzavanje održivog razvoja, osobito u zemljama u razvoju.

Ključna pitanja koja treba postaviti: Kako novac, stručnost i tehnologije mogu po potrebi biti dostupni, osobito lokalnim dionicima, za uspješnu provedbu strategija za smanjenje emisija i rizika?

Foto: Marlon del Aguila Guerrero/CIFOR. CC BY-NC-ND 2.0

Pokretači

SASTAVNI DIJELOVI KLIMATSKI OTPORNOG RAZVOJA

4 Integracija među sektorima i vremenskim okvirima

Glavni ciljevi smanjenja emisija, prilagodbe na klimatske promjene i održivog razvoja bit će najučinkovitije postići kada dionici koordiniraju svoje djelovanje, procese i strukturu među više razina nadležnosti i donošenja odluka. Ova je koordinacija također potrebna unutar i među institucijama, regijama i sektorima. Dodatno, te bi prakse upravljanja trebalo prilagoditi lokalnim okolnostima i uzeti u obzir rodnu ravnopravnost.

Ključna pitanja koja treba postaviti: Kako bi trebala izgledati učinkovita akcijska mreža za djelovanje u području klime? Koje je strategije i dionike potrebno uključiti u suradnju kako bi se izgradio temelj klimatski otpornog razvoja u našoj regiji, naciji i na globalnoj razini?

5 Upravljanje ekosustavima

Upravljanje ekosustavima kombinira željenu učinkovitu zaštitu od 30 % do 50 % Zemljinih kopnenih, slatkovodnih i oceanskih područja uz mjere za održivo upravljanje ostatkom planeta. Ovo je ključno jer je planetarno zdravlje osnova ljudskog i društvenog zdravlja i klimatski otpornog razvoja. Kako bismo to stavili u kontekst, podaci su sljedeći: samo je 15 % kopnenih, 21 % slatkovodnih i 8 % oceanskih sustava zaštićeno na globalnoj razini. Postojeće je upravljanje često nedovoljno za sprječavanje štete ili rast otpornosti na klimatske promjene.

Ključna pitanja koja treba postaviti: Kako naše strategije za borbu protiv klimatskih promjena podupiru zaštitu i obnovu prirode? Je li njihov doprinos dovoljan?

6 Sinergija djelovanja u području klime i razvoja

Djelovanje u području klime, prilagodba za smanjenje klimatskih rizika i emisije stakleničkih plinova utemeljeni su na lokalnoj razini. Razumijevanje kako će opisano djelovanje utjecati na ljude i prirodu ključno je kako se ne bi pogoršale postojeće nejednakosti unutar društva, već da se potakne pravedniji život, otporniji na klimatske promjene i održiviji za sve.

Ključna pitanja koja treba postaviti: Koje mjere smanjuju emisije i/ili klimatske rizike, a istovremeno nam pomažu učiniti našu zajednicu pravednijom, zdravijom i boljim mjestom u kojem svi mogu živjeti?

7 Promjene ponašanja potpomognute politikom, infrastrukturom i društveno-kulturnim čimbenicima

Promjene u načinu života, ponašanju i sklonostima mogu imati značajan utjecaj na provedbu prilagodbe, potražnju, a time i na emisije stakleničkih plinova te na donošenje odluka o djelovanju u području klime. Međutim, spremnost ljudi na promjene veća je ako se podupire pravednim politikama, zakonima, institucijama i infrastrukturom, kao i novim svjetonazorom i pomacima u javnom mnijenju.

Ključna pitanja koja treba postaviti: Koje su politike, infrastruktura i drugi uvjeti potrebni kako bi se potaknule promjene ponašanja u našoj zajednici?

Uvjeti koji ograničavaju klimatski otporan razvoj

Težnja za klimatski otpornim razvojem je izazov jer postoji mnogo prepreka koje je potrebno savladati. Naše izvješće zaključuje da je napredak prema budućnosti koja je sigurna i moguća za život najviše ograničen:

- siromaštvom, nejednakostima i nepravdom
- ekonomskim, institucionalnim i društvenim preprekama, te s kapacitetom povezanim preprekama
- izoliranim ili sektorskim odgovorima (koji su isključivo usmjereni na prirodu, klimu ili ljude ignorirajući njihovu međuovisnost)
- nedostatkom financijskih sredstava i preprekama financiranja i tehnologiji
- kompromisom s ciljevima održivog razvoja

Za prevladavanje tih prepreka potreban je veliki skup mjera: prije svega, politička predanost velikim institucionalnim i pravnim reformama, kao i povećana međunarodna suradnja u području financija, tehnologije i razmjene znanja.

Ono što činimo sada odredit će našu budućnost

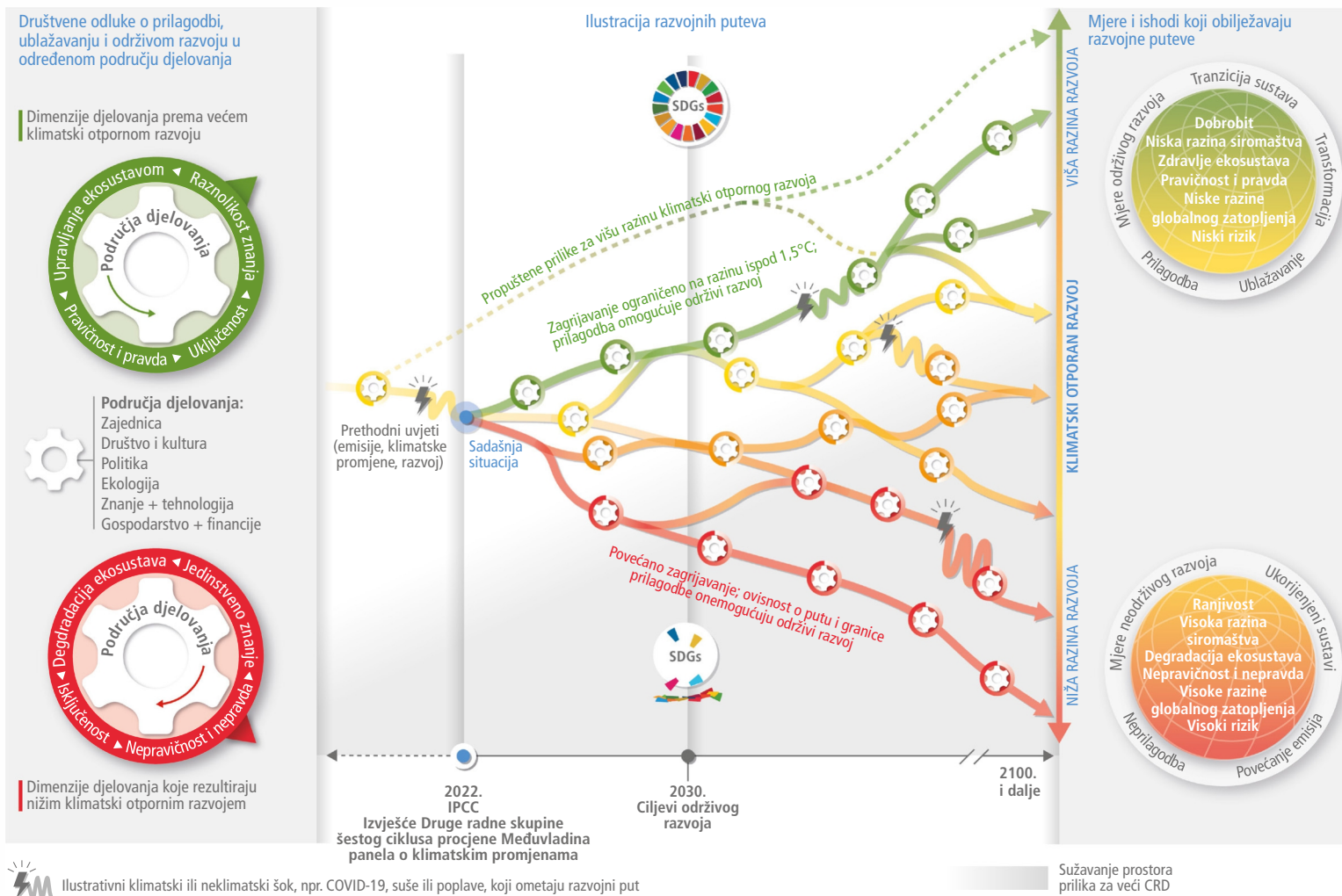
ODLUKE KOJE DONOSIMO DANAS

Ostalo nam je malo vremena da omogućimo klimatski otporan razvoj

Klimatski otporan razvoj označava postupak provedbe mjera za ublažavanje i prilagodbu emisije stakleničkih plinova radi potpore održivom razvoju. Slika u nastavku opisuje kako su putevi prema klimatski otpornom razvoju rezultat kumulativnih društvenih izbora i djelovanja unutar više područja. Te odluke, koje se donose kontinuirano, usmjeravaju globalne razvojne puteve prema većem

(zelenom) ili manjem (crvenom) klimatski otpornom razvoju. Prethodne emisije, klimatske promjene i razvoj već su eliminirali neke razvojne puteve prema višoj razini klimatski otpornog razvoja (isprekidana zelena linija). Veći razvoj otporan na klimatske promjene obilježavaju ishodi kojima se pospješuje održivi razvoj za sve. Klimatski otporan razvoj sve je teže postići s razinama globalnog

zatopljenja višima od 1,5°C. Nedostatnim napretkom prema ciljevima održivog razvoja do 2030. smanjuju se izgledi za razvoj otporan na klimatske promjene. Još je ostalo malo vremena za usmjeravanje puteva prema budućnosti ostvarivanja klimatski otpornog razvoja što je vidljivo u ograničenjima prilagodbe i povećanom klimatskom riziku.

Ilustrativni klimatski ili neklimatski šok, npr. COVID-19, suše ili poplave, koji ometaju razvojni put

Ono što činimo sada odredit će našu budućnost

ODLUKE KOJE DONOSIMO DANAS

Odluke koje donesemo sada i tijekom sljedećeg desetljeća određuju našu budućnost. Nadamo se da vam je ovaj dokument pomogao da razumijete našu glavnu poruku: važni su svaki izbor i svaka odluka zato što nas mogu odmaknuti ili približiti održivom svijetu otpornom na klimatske promjene.

Gledajući unatrag, već smo propustili mnogo prilika za pravi put prema višoj razini klimatski otpornog razvoja. Jedno od naših najrelevantnijih otkrića iz izvješća

naglašava sve veću nužnost hitnih klimatskih mjera.

Sada znamo da klimatski otporan razvoj već predstavlja izazov s obzirom na postojeće razine globalnog zatopljenja. Izgledi su veoma ograničeni ako globalno zatopljenje prijeđe 1,5°C. Klimatski otporan razvoj neće biti moguć u nekim regijama, uključujući niska priobalna područja, priobalne gradove i naselja, male otoke, pustinje, planinska i polarna područja, osobito ako zatopljenje prijeđe razinu od 2°C.

Ukratko:

Ponestaje nam vremena. Znanost je jasna. Svakim daljnjim odgađanjem usklađenog globalnog djelovanja propuštamo prilike kojih uskoro više neće biti za osiguravanje budućnosti u kojoj je život omogućen svima. Izvješća Međuvladina panela o klimatskim promjenama (IPCC) nude svijetu rješenja. Sada je na nama da izaberemo najučinkovitija i društveno najprihvatljivija rješenja te da ih provedemo.

Bitni su svaki izbor i svaka odluka zato što nas svaki od njih može približiti odnosno udaljiti od održivog svijeta otpornog na klimatske promjene.

Foto: Unsplash.com/@DuyPham

Saznajte više

GDJE PRONAĆI VIŠE ČINJENICA I BROJKI IZ IZVJEŠĆA DRUGE RADNE SKUPINE

Naše cjelovito izvješće Druge radne skupine o učincima klimatskih promjena, prilagodbi i ranjivosti ima gotovo 3.100 stranica i sadrži 18 poglavlja i 7 radova u sklopu poglavlja, što je opsežno za čitanje. Kako bi njihovi zaključci bili pristupačniji, autori iz IPCC-a i drugih organizacija daju različite sažetke i izvedene materijale koje možete preuzeti s internetske stranice našeg izvješća. Tamo ćete primjerice pronaći

- 15 informativnih listova naše Druge radne skupine [\[preuzmite ovdje\]](#)
- Pregled najčešće postavljanih pitanja i njihovih odgovora iz poglavlja izvješća [\[preuzmite ovdje\]](#)
- Šest najvažnijih često postavljanih pitanja i njihovih odgovora [\[preuzmite ovdje\]](#)
- Izbor izvedenih materijala koji ukratko prikazuju ključne zaključke iz našeg izvješća o klimatskim promjenama i prirodi, klimatskim promjenama i zdravlju te klimatskim promjenama i njihovim učincima i prilagodbi u Africi [\[preuzmite ovdje\]](#)
- Tri Sažetka za sve: Kako klimatske promjene utječu na život na zemlji, Kako se prilagoditi klimatskim promjenama, Kako svima osigurati budućnost podesnu za život [\[preuzmite ovdje\]](#)

Detaljno izvješće, uključujući i njegova pojedinačna poglavlja i sažetke poput Tehničkog sažetka ili Sažetka za donostelje politika, možete pronaći [ovdje](#).

Published by

IPCC AR6 Working Group II
[www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/]

Edited and written by

Sina Löschke, Katja Mintenbeck and Elvira Poloczanska
[all AR6 WGII Technical Support Unit]

With contributions by

Edwin Castellanos, Elisabeth Gilmore, Debora Ley, Camille Parmesan, and E. Lisa F. Schipper

Reviewed by

Hans-Otto Pörtner and Debra C. Roberts
with support from Nina Hunter, Marlies Craig and Michelle North

Proof-reading by

Esté Prenzler

Graphics designed by

Andrés Alegría and Stefanie Langsdorf. IPCC images are subject to copyright.

Layout by

Andrés Alegría

Photo editor

Sina Löschke

Photo and figure credits

p.5: Graphic by United Nations/ www.un.org/sustainabledevelopment; **p.6:** Graphic adapted from IPCC AR6 Working Group II report Figure SPM.1 in the Summary for Policy Makers; **p.7:** Graphic adapted from IPCC AR6 Working Group II report Figure TS.12 in the Technical Summary; **p.8:** Photo by Stéphane Bellerose/UNDP in Mauritius and Seychelles CC BY-NC 2.0; **p.9:** Photo by Bart Verweij / World Bank CC BY-NC-ND 2.0; **p.10:** Photo by Aulia Erlangga/CIFOR-ICRAF CC BY-NC-ND 2.0; **p.11:** Photo by Marlon del Aguila Guerrero/CIFOR CC BY-NC-ND 2.0; **p.13:** Graphic adapted from IPCC AR6 Working Group II report Figure SPM.5 in the Summary for Policy Makers; **p.14:** Photo by [Unsplash.com/@DuyPham](https://unsplash.com/@DuyPham); **p.15:** Photo by IPCC AR6 Working Group II Technical Support Unit.

This summary is based on the work of Working Group II Authors, who devoted their knowledge, expertise and time to the production of the WGII Contribution to the Sixth Assessment Report.

We thank everybody involved for their commitment.